

genaamd Avanta Top, haar heeft uitgeroepen tot een van de honderd machtigste vrouwen in het bedrijfsleven. Daar staat zij op nummer 4. Het punt is dat hiermee wordt gesproken over macht. In de Nederlandse politiek wordt hier voorzichtig mee omgegaan. Ik herinner in dit verband aan een interessant interview afgelopen zondag met drie christen-democratische oud-minister-presidenten. Toen de heer Biesheuvel over macht werd gevraagd, zei hij: daar moet je niet over spreken, misschien hadden wij invloed. Wat zie ik nu? Wanneer mevrouw Lodders wordt onder-vraagd door het blad CDA Magazine, dat mij wél bekend is, naar de positie van machtige vrouw, zegt zij: maar daadwerkelijke invloed? Dat geeft aan dat zij echt uit de school van Biesheuvel is.

Mijn gelukwensen, mevrouw Lodders.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan mevrouw Tan. Ook zij houdt haar maidenspeech.

□

Mevrouw **Tan** (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De fractie van de PvdA heeft reeds eerder aangegeven, zoals in de memorie van antwoord is vermeld, op zichzelf in te stemmen met het voorstel om het beheer van het KLPD over te dragen van de minister van Justitie aan de minister van BZK. De memorie van toelichting en de nota naar aanleiding van het verslag kondigen echter verder-strekkende voorstellen aan over de bestuurlijke organisatie van de regionale politiekorpsen in het verlengde van de hoofdlijnennotitie Bestel in balans. De reactie van de bewindslieden op de inbreng uit deze Kamer heeft de fractie van de PvdA dan ook aanleiding gegeven tot nadere vragen die gaan over het publieke karakter van de politie-organisatie, over de relatie tussen Rijk en regio zoals die haar beslag krijgt in de beleids- en beheercyclus, en over de vraag hoe het verder moet met de organisatie-ontwikkeling, niet alleen wat betreft de structuur, maar ook wat betreft de cultuur van de politieorganisatie.

In de algemene beschouwingen is ook door de fractievoorzitter van de

PvdA aandacht gevraagd voor de afbakening tussen het publieke en het private domein. Nu is voor de politie – een enkele uitzondering inzake bewakingsdiensten daargelaten – nauwelijks sprake van discussie over privatisering of verzelfstandiging. De overgang van het KLPD naar de agentschapconstructie zien wij eerder als een voornamelijk begrotingstechnische operatie. Dat neemt de indruk niet weg dat ook inzake een zo publieke organisatie als de politie een overaccentuering van bedrijfsmatige aspecten op de loer dreigt te liggen.

Als reden waarom voor de politie bijzonder essentiële doelstellingen als rechtmatigheid en zorgvuldigheid nauwelijks in het onderhavige wetvoorstel aan de orde komen, wordt in de memorie van antwoord aangevoerd dat in dit opzicht geen met de beheersoverdracht samenhangende veranderingen gemoeid zijn. Die doelstellingen gelden voor de taakuitvoering onder verantwoordelijkheid van gezagsdragers; hun rollen blijven hetzelfde en staan los van het beheer van het KLPD, aldus de memorie van antwoord.

Mijnheer de voorzitter! In de toelichting op het wetsvoorstel wordt het perspectief geschetst van veel verstrekkender ontwikkelingen in de politieorganisatie dan het beheer van het KLPD. Verder wekt dit antwoord de indruk dat de scheiding tussen gezag en beheer wel heel ver wordt doorgevoerd. Deze zijn immers wel te onderscheiden, maar niet strikt te scheiden, zoals in de beleids- en beheerscyclus duidelijk tot uitdrukking komt.

Laten wij de praktijk aan het woord. In het Tijdschrift voor de politie van november 1999 staan behartigenswaardige artikelen over organisatiebeelden en leidinggeven bij de politie. In een van die artikelen wordt gesteld dat politiewerk geen productiewerk is. Ik citeer. "Dit werk moet dus ook niet als zodanig worden gecontroleerd. Het is onzinnig om iemand de opdracht te geven, tussen 9.00 en 10.00 uur een bepaald aantal bekeuringen uit te schrijven." Einde citaat. De politie-agenten geven aan dat zij vinden dat het management hun werk te veel weegt op grond van kwantificeerbare indicatoren en doelstellingen, zoals het aantal aangiften en het aantal processen-verbaal. In dit artikel komen verschillende agenten aan het woord die vinden dat het goede werk

dat zij leveren, onopgemerkt en onbeloond blijft. Zij vinden verder dat de beeldvorming te veel wordt overheerst door zichtbare resultaten.

Zonder ons te willen mengen in deze discussie, tonen deze voorbeelden aan hoezeer naast bedrijfsmatige ook ideële en principiële doelstellingen hun vertaling zullen moeten vinden in het beleids- en het beheerssysteem. Er dient immers voldoende ruimte te zijn voor basispolitiezorg, waarbij een louter kwantitatieve registratie van de output wezenlijke elementen van de dienstverlening ten onrechte buiten beschouwing laat. De PvdA-fractie hoort graag een standpunt hierover van de ministers.

In het wetsvoorstel wordt gerefereerd aan een afspraak in het regeerakkoord om in deze regeerperiode een grootscheepse herziening van de Politiewet uit 1993 achterwege te laten, maar wel meer duidelijkheid te scheppen over verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Ook voor de strategische ontwikkeling van de politie-organisatie achten wij de mix van principiële en ideële doelstellingen enerzijds en bedrijfsmatige doelstellingen anderzijds leidend.

Mijnheer de voorzitter! Gezien de datum van dit debat zien wij des te meer aanleiding om terug te blikken naar en te reflecteren over de toekomstperspectieven van de politieorganisatie. In Binnenlands Bestuur van 3 december 1999 staat in de serie "In de eeuw besloten" een interview met de oud-hoofddcommissaris van Groningen, de heer Karel Heijink. Daarin komt de verkokering destijds in de twaalf politiebureaus binnen Amsterdam aan de orde. Hij vergelijkt ze met koninkrijken. Verder komt het gebrek aan gezag van burgemeesters en afgevaardigden van justitie over de politie in de jaren zestig aan de orde. Tegen die achtergrond gezien biedt het onderhavige wetsvoorstel verdergaande mogelijkheden tot verbetering van de sturing, de afstemming en de samenwerking. Wij zijn daar ook een voorstander van.

Het interview bevat echter tegelijkertijd een waarschuwing tegen te ver doorschieten. Destijds was in het rapport Politie in verandering de aanbeveling opgenomen om een einde te maken aan de verkokering, meer generalisten en minder specialisten aan te

stellen, "wijksgewijs" te werken en af te rekenen met de strakke hiërarchie. Dat heeft in de jaren zeventig geleid tot het overhaast vervangen van specialisten door generalisten. Hierbij had men te weinig oog voor het management. Zo wordt in het interview gesteld. In dit interview wordt geen pleidooi gehouden voor een nieuwe reorganisatie, maar wel voor een heroriëntatie op de werkwijze, bijvoorbeeld in verband met de mogelijkheden van nieuwe technieken. Dat wil zeggen dat in de organisatieontwikkeling niet alleen aandacht moet worden geschonken aan de structuur, maar ook aan de cultuur. Bij die cultuur moet ook aandacht worden geschonken aan de verstrengeling van principieel-ideële en bedrijfsmatige doelstellingen.

In het eerder genoemde artikel in het Tijdschrift voor de politie wordt grote nadruk gelegd op het belang van goede communicatie over doelen en werkwijze van top naar basis en vice versa. Overigens staat de minister van BZK op de voorpagina van dit tijdschrift. Hij doet in dit tijdschrift namelijk uitspraken over de integriteit bij de politie; over cultuur gesproken. Welke bijdrage moet het beheer straks, volgens deze minister, leveren aan de heroriëntatie op de cultuur en de werkwijze van de politieorganisatie? Denkt hij daarbij aan investeringen in de communicatie-infrastructuur? En hoe zijn daarbij de rollen en de bevoegdheden tussen Rijk en regio verdeeld? Met grote instemming heeft de fractie van de PvdA kennis genomen van in de memorie van antwoord nog eens bevestigde uitgangspunten als beheer volgt gezag, de grondstructuur van de politie is en blijft decentraal, het beheer berust primair op regionaal niveau, BZK is beheerder op afstand. Vervolgens wordt aangegeven dat het beeld van de Nederlandse politie als één concern met 26 werkmaatschappijen niet is bedoeld als bestuurlijk-juridisch arrangement in de relatie Rijk-korpsen, maar om de eenheid uit te drukken. De bewindspersonen achten het wenselijk dat er geen grote verschillen bestaan in de wijze van bedrijfsvoering en organisatie, evenmin in het takenpakket en het serviceniveau van de korpsen. Structureren en uniformering van de beleids- en beheerscyclus zullen volgens de memorie van antwoord plaatsvinden door regelstelling ten

aanzien van de inrichting van beleids- en beheersdocumenten. Op zich ogenschijnlijk een voor de hand liggende zaak, maar tegelijkertijd een groot risico van bureaucratisering en overregulering. De bevindingen bij de Bijlmerenquête geven aan hoe moeilijk vooraf te bepalen is tot op welk aggregatieniveau informatie moet worden vastgelegd, ook met het oog op de ministeriële verantwoordelijkheid. Hoe denken de bewindspersonen verlamme details te voorkomen? Welke uitgangspunten zullen terzake gelden?

Vervolgens worden op onze vragen over de verhouding Rijk-regio in de beleids- en beheerscyclus uiteenlopende antwoorden gegeven. De regeling behelst volgens de memorie van antwoord controle en verantwoording van de uitvoering door korpsen aan de landelijke beleidsthema's. De landelijke thema's zijn een aanvulling op decentrale prioriteiten. Korpsen kunnen op basis van veiligheidsanalyses zelf accenten leggen, maar dienen helder te maken op basis waarvan men tot de afwegingen komt.

Het is de fractie van de PvdA nog steeds niet duidelijk van welke bestuursarrangement hier nu wordt uitgegaan. Het concern-werkmaatschappijen-concept zou aanleiding zijn te veronderstellen dat hier het uitgangspunt "decentraal, tenzij..." zou gelden, ware het niet dat de memorie van antwoord het concept nadrukkelijk als bestuurlijk-juridisch arrangement van de hand wijst. Bij wie berust dus de "bewijslast" als het gaat om een afweging in de middelenbesteding aan landelijk of regionaal bepaalde prioriteiten? Is de korpsbeheerder bevoegd over zijn deelbudget, mits binnen landelijk overeengekomen beleidskaders (al dan niet via marginale toetsing) of moet de korpsbeheerder integraal onderbouwen waarom is gekozen voor landelijke en regionale prioriteiten? Met deze vraag kiest de fractie van de PvdA niet expliciet voor het ene of het andere alternatief, maar bepleit zij wel een duidelijke keuze. De ervaringen in de overheidsorganisatie met sectorenmodellen, bestuursraadmodellen en wat dies meer zij, leren dat voor een werkbaar en evenwichtige verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen centraal en decentraal een optimaal functione-

rend controlsysteem conditio sine qua non is. Optimaal onder andere in de toedeling van aggregaties in te registreren informatie op de verschillende echelons. Daarbij is die goede mix nodig van het primair operationele en het ondersteunend beheersmatige. Daarmee zijn wij terug bij het begin van dit betoog. Wij zien de antwoorden van de minister met belangstelling tegemoet.

De voorzitter: Ik wens mevrouw Tan van harte geluk met haar maidenspeech. Haar maatschappelijke carrière heeft zich voor een belangrijk deel beziggehouden met bestuurlijke organisatie, personeelsorganisatie en dergelijke, plaatsvervangend hoofd overheids-personeelszaken bij de VNG en nu al vele jaren senior adviseur bij Berenschot op non-profitgebied. Dat, gecombineerd met een aantal functies in de partij, geeft duidelijk de achtergrond aan van dit gestructureerde betoog over hoe het verder moet met het Korps landelijke politiediensten, wanneer dat wordt ingebed in de nieuwe omgeving van Binnenlandse Zaken.

Ik wens mevrouw Tan graag van harte geluk met haar maidenspeech.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

□

De heer Holdijk (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik ben niet in de gelegenheid om hier een maidenspeech af te steken, maar ik kan wel van de gelegenheid gebruikmaken om beide vorige sprekers, mevrouw Lodder en mevrouw Tan, ook van deze plaats van harte geluk te wensen met hun maidenspeech.

In dit debat mag ik mede namens de RPF/GPV-fractie het woord voeren. De organisatie, de capaciteit en de prioriteiten van de Nederlandse politie zijn vraagstukken die permanent de aandacht vragen. Zo ook vandaag, nu het gaat om de organisatorische inbedding van het 26ste korps, het Korps landelijke politiediensten. Wil de overdracht van het beheer van het KLPD nog per 1 januari aanstaande haar beslag kunnen krijgen, dan is aanvaarding van het onderhavige voorstel door deze Kamer vandaag noodzakelijk. De bij regeerakkoord beoogde datum van inwerkingtreding is dan echter